

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Ataskaita už 2012 metus

2014-01-02

LIETUVOS MENO KŪRĖJŲ ASOCIACIJA 2012-siais Lietuvos meno kūrėjų asociacijos prezidento Kornelijaus Platelio ataskaita už 2012 metus 2013-04-16, LMKA konferencija, Vilnius Priminsiu, kad 2012 metų konferenciją surengėme balandžio 17 d. 2012 metais įvyko 8 LMKA tarybos posėdžiai. Kas pasikeitė menininkų gyvenime per šiuos metus? Kaip buvo įstatymais numatyta, nuo 2012 metų pradžios visi menininkai, nepriklausomai nuo jų pajamų, tapo apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu. Į Meno kūrėjų socialinės apsaugos programą, numatančią 1 MMA dydžio išmokas kūrybinių prastovų metu, kurias 3 mėnesius gali gauti laikinai dėl kokių nors priežasčių negalintis kurti menininkas, 2012 metais kreipėsi 40 menininkų, parama skirta 36, išmokėta 80 350 Lt. 2012 metais SODRAI už MK socialinį ir privalomąjį sveikatos draudimą sumokėta 2 728 tūkst. Lt ir skola už 2011 m. 2 343 tūkst. Lt; viso – virš 5 mln. Lt. 2013 metų biudžete SODRAI ir Kūrybinėms prastovoms numatyta 4 mln. Lt. 2012 metų Lietuvos meno kūrėjų asociacijos premiją paskirta architektams Gintautui Vieversiuui, Andriui Byčenkoviui, Tomui Eidukevičiui, Redai Marcinkevičienei ir Algirdui Marcinkevičiui už bendrą darbą: „POEZIJOS parko“ kompleksinį teritorijos sutvarkymą Marijampolėje. Metinė Europos menininkų tarybos (ECA) konferencija ir kongresas vyko 2012 lapkričio 9-11 d. Vilniuje. Konferencijos tema – „Menas kaip tiltų statytojas“. Ją plačiau aprašiau „Literatūroje ir mene“, 2012-11-16 Nr. 3402. Kongresas perrinko vykdomojo komiteto narį Joną Staselį antrai kadencijai. Mūsų Lietuvos meno kūrėjų asociacijai konferencijoje atstovavau aš, EMT vykdomojo komiteto narys Jonas Staselis, LMKA tarybos nariai Gytis Lukšas, Tautvydas Kaltenis, Rasa Matulevičienė, Audronė Žigaitytė-Nekrošienė, taip pat Daiva Daugirdienė, Rūta Dubauskaitė, Birutė Jonuškaitė, Donatas Petrošius, Justė Tankevičiūtė. Ją vedė Lolita Jablonskienė, pranešimą skaitė Skaidra Trilupaitytė. Konferenciją JE Prezidentės vardu pasveikino jos patarėja Rūta Kačkutė. Šių metų konferencijos-kongreso vieta dar nežinoma. Taryba siūlė kandidatus į įvairias komisijas bei ekspertų tarybas: į **Kultūros rėmimo fondo tarybą** delegavome Kęstutį Nastopką; į Etninės kultūros globos tarybą – Arūną Eduardą Paslaitį. Nacionalinė kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija (KIKIA), kurios valdybai priklausau per 2012 metus užsiiminėjo daugiausia savo organizaciniais reikalais ir nedaug prisidėjo formuojant labiau kultūrai ir menui tinkančias ES struktūrinės paramos priemones. Savo pasiūlymus Nacionalinei pažangos programai (Finansų ministerijai) teikėme nuo LMKA. Tačiau KIKIA vykdomo projekto rėmuose surengėme seminarą, kuriame be manęs dalyvavo Jonas Staselis, Tautvydas Kaltenis, Gytis Lukšas bei Architektų sąjungos atstovė ir kuriam vadovavo Rasius Makselis bei Aurimas Pautienius. Seminaro metu parengėme projektą ir

pateikėme paraišką Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos nevyriausybinių organizacijų subsidijų schemai. CPVA įvertino pateiktą paraišką administracinę atitiktį bei tinkamumą gauti paramą ir skyrė 226 625 Lt finansavimą. Projektas vadinasi: „Meno kūrėjų organizacijų informacinė sistema visuomenei – IMK“. Projektu siekiama sukurti Interaktyvų Lietuvos kultūrinių erdvių, rezidencijų žemėlapių, duomenų bazę, kur menininkai ir kūrėjai teikia pasiūlymus, idėjas. Projektas jau vyksta. Ne toks malonus projekto aspektas tas, kad 10% lėšų kiekvienai jame numatytai veiklai turime įnešti patys. KRF patenkino mūsų paraišką ir skyrė 15 000 Lt, todėl tikimės projektą sėkmingai įvykdyti. Daugiausiai jėgų ir laiko pareikalavo projektas „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“. Numatoma veiklos pradžia žurnalams buvo 2011 metų rugsėjis, menininkams – spalio. Žurnalai jį vykdyti pradėjo 2011 lapkričio mėnesį, nors į mokyklas pateko tik 2012 m. sausio pabaigoje, o menininkai į mokyklas pradėjo važinėti tik gegužę. Procesą stabdė viešieji pirkimai, kuriuos reglamentuojantis įstatymas visiškai nepritaikytas unikalioms menininkų paslaugoms pirkti. Viešųjų pirkimų tarnyba apskritai mums iki pat vasario pabaigos nesugebėjo išaiškinti, kaip turime pirkti menininkų paslaugas. Tik po plačiai viešojoje erdvėje skambėjusių mūsų, kitų nevyriausybinių organizacijų bei biudžetinių meno įstaigų žygių pagaliau kovo mėnesį leido pirkti menininkų paslaugas neskelbiamų derybų būdu, tačiau pagal galiojančias procedūras. Mūsų pastangos davė vaisių: buvo priimtos Ūkio ministerijos pateiktos Viešųjų pirkimų įstatymo pataisos. Dabar projektas vyksta sėkmingai, juo patenkinti tiek menininkai, tiek mokyklos. Darome žygių, kad projektas būtų pratęstas dar bent vieneriems metams, o vėliau perkeltas į 2014-2020 metų finansavimo laikotarpį. Daug jėgų atidavėme aistringai diskutuodami dėl Kultūros tarybos. Niekada nebuvo karštas jos šalininkas. Rengiant Kultūros politikos kaitos gaires, kaip šios darbo grupės narys, vienintelis šiai idėjai priešinausi. Tačiau visada stengiuosi realiai vertinti situaciją ir veikti atsižvelgdamas į susidariusias aplinkybes. Kai LR Seimas ir Prezidentė Kultūros politikos kaitos gaires, kuriose buvo numatyta steigti Kultūros tarybą, patvirtino ir įpareigojo Vyriausybę parengti jų įgyvendinimo priemonių planą, nebemačiau tikslo priešintis. Galimybė padidinti atskaitymus nuo tabako ir alkoholio akcizo į Kultūros rėmimo fondą nuo 1 iki 3% mane galutinai įtikino pritarti Kultūros tarybos steigimui. Mūsų demaršą po to, kai Prezidentė pasirašė Kultūros tarybos įstatymą, laikau iracionaliu ir manau, kad jis gerokai pakenkė mūsų organizacijos prestižui. Ir nors dabar matome, jog Finansų ministerija, kaip ir reikėjo tikėtis, pasitvarkė savaip ir šias lėšas nukreipė finansuoti ne tik KRF, bet ir kitoms buvusioms biudžetinėms Kultūros ministerijos programoms, bendras jų kiekis vis dėlto šiek tiek padidėjo. Kartu padidėjo ir Meno kūrėjų organizacijų projektų dalinio finansavimo eilutė. Kol kas nuostolių nesame patyrę, tačiau istorija dar nesibaigė – kaip veiks naujasis darinys, pamatysime ateityje. Ko nepavyko pasiekti ir kokie laukia artimiausi darbai? Rentų ypatingai nusipelnusiems meno kūrėjams klausimas iš vietos nepajudėjo. Valstybinės pirmojo ir antrojo laipsnio pensijos taip pat naujai neskiriamos. Tiek buvusioji, tiek naujoji vyriausybė teigia, kad šis klausimas bus sprendžiamas kompleksiskai vykdant pensijų reformą. Smulkiesiems verslininkams, įregistravusiems individualią veiklą ir nusiteikusiems vesti buhalteriją bei deklaruoti pajamas, mokestinė aplinka vis dar palankesnė negu menininkams. Verslininkai moka 5% gyventojų pajamų mokesčio su teise 30% pajamų automatiškai nusirašyti į sąnaudas, taigi faktiškai – apie 3,5%, o meno kūrėjas turi mokėti 15%. Tokia situacija logiškai nepaaiškinama. Mūsų amžinu klausimu, kurį keliamo visiems ministrams, pavadinčiau MKiMKO įstatyme numatytą meno kūrėjų organizacijų

veiklos finansavimą. Deja, Finansų ministerija savitai interpretuoja „veiklą“ ir siūlo tenkintis 30% administracinėms išlaidoms (jas pavyko padidinti tik 10%) nuo mūsų vykdomų MKO projektų. Manau, keletą žodžių turiu tarti apie pastarųjų ketverių metų veiklą. Prieš ketverius metus konferencijoje kalbėjau apie 7 mūsų laukiančius darbus. 4 iš jų visiškai arba dalinai atlikti: priimtos Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų įstatymo pataisos, sumažintas Sodros mokestis nuo autorinių sutarčių, laisvieji menininkai valstybės apdrausti socialiniu ir privalomuoju sveikatos draudimu, jiems sudarytos sąlygos gauti paramą „kūrybinių prastovų“ metu, šiek tiek pagerėjo finansavimas. Sėkmingai užbaigti dar mano pirmosios kadencijos metu pradėti mūsų visų dideli darbai. O ko nepavyko pasiekti, ką tik minėjau. Dar nepavyko pasiekti, kad valdžia išpildytų savo kažkada duotą pažadą skirti patalpas jų neturinčioms meno kūrėjų organizacijoms. Šiuo metu ministerijos derina Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pataisas. Labai svarbu, kad šiame įstatyme būtų numatyta galimybė skirti patalpas panaudai mūsų organizacijoms, ne kito mechanizmo turbūt nepavyks išrasti. Dėkoju visiems už bendrą darbą ir linkiu sėkmės bei tvirtybės dirbantiems visų meno kūrėjų labui. Kornelijus Platelis, Lietuvos meno kūrėjų asociacijos prezidentas

LIETUVOS MENO KŪRĖJŲ ASOCIACIJOS

METINĖS ATASKAITINĖS-RINKIMINĖS KONFERENCIJOS

REZOLIUCIJA

DĖL LAISVŲJŲ PROFESIJŲ ATSTOVŲ TEISIŲ DISKRIMINAVIMO PAJAMŲ MOKESČIŲ SRITYJE

Vilnius, 2013-04-16

Šiuo metu Lietuvoje individualios veiklos pajamoms, gaunamoms iš gamybos, prekybos ar daugelio paslaugų teikimo, taikomas **5 procentų** pajamų mokesčio tarifas. Tačiau pajamoms, kurias kuriantieji žmonės gauna iš laisvųjų profesijų veiklos taikomas net **15 procentų** pajamų mokesčio tarifas.

2007 m. birželio 7 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl menininkų socialinio statuso Europos Sąjungoje. Ši rezoliucija buvo priimta dėl daugybės priežasčių, bet keletas kertinių yra šie:

- kadangi menas taip pat gali būti laikomas darbu ir profesija
- kadangi nė vienas menininkas jokių savo profesinės veiklos momentu nėra visiškai apsaugotas nuo nepritekliaus,
- kadangi menininko profesijos rizikingumą ir kartais neužtikrintumą turėtų atsverti tikros socialinės apsaugos garantijos,
- kadangi menininkui Europoje vis dar praktiškai neįmanoma planuoti savo profesinės karjeros.

Atsižvelgdamas į tai, Europos Parlamentas ragina valstybes nares plėtoti arba įgyvendinti teisinę ir institucinę aplinką, kad būtų remiama menininkų kūryba, priimant ar pritaikant nuoseklias ir visapusiškas priemones, apimančias sutartis, socialinę apsaugą, draudimą nuo ligų, tiesioginius ir netiesioginius mokesčius ir

atitiktį Europos Sąjungos taisyklėms.

Lietuvos meno kūrėjų asociacijos konferencija kreipiasi į Seimą ir Vyriausybę ragindama atkreipti dėmesį, kad Tarptautiniuose žmogaus ir piliečių teisių dokumentuose ir Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintos **žmogaus teisės** turi būti įgyvendinamos ir užtikrinamos nepriklausomai nuo asmens savybių. Tačiau skirtingo GPM tarifo taikymas laisvųjų profesijų (ypač kūrybinių) ir kitų individualiai dirbančių žmonių atžvilgiu iš esmės pažeidžia lygiateisiškumo principą skirtingo asmenis ne pagal gaunamų pajamų dydį, o pagal profesijos pobūdį.

Todėl raginame Seimą ir Vyriausybę kuo skubiau svarstyti galimybę individualia veikla užsiimantiems asmenims taikyti vienodą gyventojų pajamų tarifą nepriklausomai nuo profesijos ir veiklos pobūdžio, o susiejant pajamų mokesčio skirtumą tik su gaunamų pajamų dydžiu.

LIETUVOS MENO KŪRĖJŲ ASOCIACIJOS

METINĖS ATASKAITINĖS-RINKIMINĖS KONFERENCIJOS

REZOLIUCIJA

Dėl valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo

Vilnius, 2013-04-16

LR Vyriausybė rengia Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pataisas. Mūsų nuomone, labai svarbu šiame įstatyme numatyti galimybę suteikti patalpas panaudai asociacijoms bei viešosioms įstaigoms, tenkinančioms visuomenės interesą, efektyviai veikiančioms kultūros, švietimo ir mokslo srityse ir gaunančioms dalinį valstybės ar savivaldybės finansavimą, *taip pat suteikti numatyti galimybę meno kūrėjų organizacijoms, tuo tikslu gavusioms patalpas panaudai, suteikti kūrybines dirbtuves meno kūrėjams*. Tai būtų viena valstybės paramos jų veiklai formų. Tokia parama ypač reikalinga dabar, kai Vyriausybė ir savivaldybės stengiasi atsisakyti daugelio viešųjų įstaigų steigėjo teisių, o parama jų projektams, numačius per Kultūros tarybą finansuoti buvusias Kultūros ministerijos biudžetines programas, padidėjo viso labo nežymiai. Sąlygų kaip nors piktnaudžiauti tai nesudarytų, nes Vyriausybė dėl kiekvieno atvejo spęstų atskirai.